

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 60g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a tezei I
din articolul 35 alin. (1) din Codul de procedură penală
*(examinarea cererii de recuzare de un judecător
sau de un complet de judecată)*

CHIȘINĂU

13 decembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 16 mai 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 13 decembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată” din articolul 35 alin. (1) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Valeriu Pleșca, în interesele dlui Vladimir Moscalciuc, inculpat în dosarul nr. 1-1001/2013, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecătoare Ecaterina Silivestru de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, se află cauza penală de învinuire a dlui Vladimir Moscalciuc de comiterea infracțiunilor prevăzute de articolul 284 alin. (1) [*crearea sau conducerea unei organizații criminale*] și articolele 42 alin. (3) [*organizator*], 189 alin. (3) literele a) și e) [*șantaj*] din Codul penal. Această cauză este examinată de dna judecătoare Ecaterina Palanciuc, care a fost numită în funcția de judecător la Curtea de Apel Chișinău. Prin hotărârea din 12 septembrie 2017, Consiliul Superior al Magistraturii a menținut înputernicirile nei judecătoare Ecaterina Palanciuc, în vederea examinării unor cauze în procedură la etapa de finalizare la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

4. Prin Hotărârea nr. 555/25 din 27 noiembrie 2018, Consiliul Superior al Magistraturii a dispus specializarea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în instanță pentru materia civilă.

5. La 15 aprilie 2022, dl avocat Valeriu Pleșca a depus, în interesele dlui Vladimir Moscalciuc, o cerere de recuzare a nei judecătoare Ecaterina Palanciuc. Cererea de recuzare a fost repartizată, în mod aleatoriu, prin Programul integrat de gestionare a dosarelor, nei judecătoare Ecaterina Silivestru de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

6. În aceeași zi, dl avocat Valeriu Pleșca a ridicat, în interesele dlui Vladimir Moscalciuc, excepția de neconstituționalitate a textului „recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată” din articolul 35 alin. (1) din Codul de procedură penală.

7. Prin Încheierea din 20 aprilie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 35

Procedura soluționării cererii de recuzare și a declarației de abținere

„(1) **Recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată.** La soluționarea recuzării sau abținerii judecătorilor dintr-un complet format din 3 sau 5 judecători, judecătorii nerecuzați din acest complet pot fi incluși în noul complet de judecată.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul excepției susține că textul contestat nu corespunde exigențelor calității legii, deoarece nu stabilește instanța de judecată care trebuie să soluționeze cererea de recuzare.

11. Prin urmare, autorul excepției consideră că textul contestat contravine articolelor 20, 23 alin. (2), 26 alin. (2) și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea reține că excepția de neconstituționalitate, ridicată de avocatul inculpatului în proces, este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată” din articolul 35 alin. (1) din Codul de procedură penală. Acest articol nu a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

16. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care a fost solicitată recuzarea unui judecător (a se vedea §§ 4-6 *supra*). Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

17. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea a analizat, prin prisma argumentelor autorului excepției, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 37 din 24 martie 2022, § 21).

18. Autorul excepției a menționat că textul contestat contravine articolelor 20 [*accesul liber la justiție*], 23 alin. (2) [*dreptul fiecăruia om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 26 [*dreptul la apărare*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

19. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolele 23 alin. (2) și 54 din Constituție nu pot fi invocate de sine stătător. Pentru a fi aplicabile, autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (a se vedea DCC nr. 125 din 3 august 2021, § 22; DCC nr. 37 din 24 martie 2022, § 23).

20. Cu privire la incidența articolului 26 din Constituție, Curtea observă că autorul excepției nu a prezentat argumente care să demonstreze incidența acestui articol în prezenta cauză. În situații similare, Curtea a subliniat că simpla trimitere la un text din Constituție, în lipsa unei argumentări proprii, nu reprezintă veritabile critici de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 34 din 22 martie 2022, § 23). În aceste condiții, Curtea nu poate identifica, în mod rezonabil, nicio critică de neconstituționalitate.

21. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție, autorul excepției afirmă existența unei încălcări a dreptului de acces la o instanță de judecată stabilită de lege. Autorul excepției invocă că textul contestat nu stabilește instanța de judecată care trebuie să soluționeze cererile de recuzare.

22. Cu titlu preliminar, Curtea constată că, în sesizarea care a stat la baza Deciziei nr. 161 din 2 noiembrie 2021, autorul excepției a contestat competența judecătorului de instrucție de a examina cauzele contravenționale, menționând că articolul 15¹ alineatele (1) și (2) din Legea privind organizarea judecătorească nu-i recunosc o asemenea competență. Cu privire la acest aspect, Curtea a reținut că norma contestată prevedea că judecătorul de instrucție este numit din rândul judecătorilor instanței judecătorești de către Consiliul Superior al Magistraturii. De asemenea, Curtea a observat că noțiunea de „instanță judecătorească” are în vedere o autoritate jurisdicțională, adică un organism abilitat să realizeze actul justiției, în sensul articolului 114 din Constituție. În concluzie, Curtea a notat că exercitarea atribuțiilor judecătorului de instrucție nu reprezintă, *per se*, un impediment în vederea examinării cauzelor contravenționale (a se vedea §§ 26-27 din Decizia citată).

23. Examinând excepția de neconstituționalitate în prezenta cauză, Curtea constată că teza I din articolul 35 alin. (1) din Codul de procedură penală prevede că recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată.

24. Curtea notează că, în cadrul soluționării unei cereri de recuzare, judecătorul sau completul de judecată verifică existența motivelor invocate în cererea de recuzare. Având în vedere că procedura de soluționare a unei cereri de recuzare reprezintă o chestiune de administrare a actului de justiție (a se vedea, de exemplu, DCC nr. 39 din 29 martie 2022, § 24), Curtea reține că lipsa stabilirii unei instanțe de judecată precise care trebuie să soluționeze cererile de recuzare nu reprezintă o problemă din perspectiva articolului 20 din Constituție, de vreme ce Constituția nu impune ca cererile de recuzare să fie examinate de o instanță judecătorească concretă. Constituția lasă la discreția Parlamentului să stabilească instanța de judecată competentă să examineze cererile de recuzare, cu condiția ca acestea să fie instituite prin lege și să funcționeze în mod independent și imparțial.

25. În această cauză, norma contestată prevede că cererile de recuzare se soluționează de un judecător sau, după caz, de un complet de judecată. Textele „judecător” și „complet de judecată” au în vedere o autoritate jurisdicțională, adică un organism abilitat să realizeze actul justiției, în sensul articolului 114 din Constituție (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 161 din 2 noiembrie 2021, § 26). În ordinea juridică din Republica Moldova operează prezumția cunoașterii de către judecător a tuturor materiilor juridice care pot face obiectul judecării instanțelor de drept comun.

26. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată” din articolul 35 alin. (1) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Valeriu Pleșca, în interesele dlui Vladimir Moscalciuc, inculpat în dosarul nr. 1-1001/2013, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 13 decembrie 2022
DCC nr. 172
Dosarul nr. 60g/2022*